

Ямчинська Галина Володимирівна

доцент кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

ТЕАТРАЛІЗАЦІЯ КАЗОК В. СУХОМЛИНСЬКОГО ТА СТВОРЕННЯ УЧНЯМИ ПЕРСОНАЖІВ І ДЕКОРАЦІЙ ДО НИХ

У навчально-виховному процесі школи актуальними сьогодні є зміна освітніх пріоритетів, спрямованих на особистісний розвиток з огляду на українську ментальність, національні традиції. Але повноцінне формування художньо-образного мислення та уяви конструкторного мислення можливе тільки на основі інтеграції пластичних мистецтв: зображувально-пластичних (графіка, живопис) та пластично-просторових (архітектура, скульптура та дизайн). Особливу роль має українське ужиткове мистецтво, яке синтезує багатовікову мудрість нашого народу у всіх художніх і конструкційних напрямках світосприйняття.

Тому важливу та актуальну мету особистісного розвитку через синтез мистецтв можливо досягти завдяки казкам В. Сухомлинського – великого українського педагога, який створив понад тисячу казок для дітей різного віку. Вони розкривають перед дітьми красу світу, українського слова, вчать поважати людей і творити добро.

На думку В. Сухомлинського, діти можуть зрозуміти ідею казки тільки тоді, коли вона втілюється в яскравих образах: малюнок, скульптурах і т. п. Він вважав, що без казки неможливо навчити дітей думати, осмислювати події, пізнавати світ, бо вона допомагає «оживити» навколишній світ.

Твори В. Сухомлинського – це енциклопедія не тільки для дітей, але й для батьків та вчителів.

На думку В. Сухомлинського, казка – це активна творчість, яка охоплює всі сфери духовного життя дитини.

Автор має певний досвід у постановках казок В. Сухомлинського в дитячому садку та початковій школі. Можна використати певний алгоритм зі створення таких спектаклів.

Спочатку дітям чи школярам читають або розказують казку. Дітям від 3-х до 5-ти років краще емоційно розказувати казку багато разів. Це справляє на них велике враження й допомагає краще запам'ятати. Потім обговорюємо з дітьми сюжет кожного з героїв казки. Просимо дітей уявити себе героєм казки,

яку розповідали. Фактично кожна дитина має «приміряти» на себе образ, який їй найбільше сподобався.

На цьому етапі уважно придивляємося, як точно дитина може передати образ героя.

На заняттях з образотворчого мистецтва пропонуємо зобразити, зліпити або сконструювати героїв казки (виконати ескіз). Кожна дитина розуміє цей образ по-своєму як графічно, так і в кольорі. Окреме заняття присвячуємо створенню ескізів майбутніх декорацій. На цьому етапі можемо організувати конкурс кращих робіт-ескізів до майбутнього спектаклю.

Найцікавішим етапом роботи, вважаємо, є виготовлення з різних матеріалів героїв спектаклю та дизайн оздоблення майбутньої вистави. Бажано, щоб дорослі – учитель і батьки – були дуже обережні на етапі виготовлення декорацій та героїв п'єси-казки й не нав'язувати свого бачення. Максимальна самостійність художня образність у створенні героїв та декорацій має дуже велике значення. Якщо над образом героя казки може працювати окремий учень (бажано той, хто буде виконувати цю роль), він передасть своє бачення та свою образну структуру образу.

Над декораціями можна працювати в групах. Наприклад, якщо декорації будуть змінюватися двічі, то кожна група з 2-3 учнів виконає свою частину роботи й продумає її за формою та кольором (спочатку графічне, а потім кольорове зображення).

Коли будуть створені образи казки (пальчикові ляльки, лялька на руку, лялька на паличці), діти приступають до роботи над текстом і рухами. На цьому етапі найважливіша роль вихователя або вчителя, який зможе навчити, як це можна зробити максимально чітко: дикція, рухи, емоційність. Щоб дитина не просто запам'ятовувала слова, а змогла передати характер твору.

Окрема група дітей під керівництвом вихователя або вчителя підшукує музику. До казок В. Сухомлинського можна використовувати народні музичні твори та сучасну інструментальну українську музику.

Можна театралізувати з дошкільниками 5-6 років (старша підготовча група) та учнями початкової школи 6-10 років (I – IV класи) казки.

Казки на теми моралі:

- «Хто розмалював півника?»;
- «Добре, що сонечко сяє»;

- «Дід Осінник»;
- «Цікава сорока».

Казки про моральні якості:

- «Зайчик і горобина»;
- «Їжачок і світлячок»;
- «Акація і бджола»;
- «Як Джміль нагодував Бджолу»;
- «Їжак і місяць».

Казки про дружбу та взаємодопомогу:

- «Сніжинка і сонце»;
- «Пролісок і жайворонок»;
- «Що найтяжче журавлям»;

Казки про природу та її дивовижні зміни:

- «Як Ріка розгнівалася на Дощик»;
- «Кмітливий скляр».

Наступним етапом є репетиція з повним облаштуванням спектаклю: героями казки, декораціями та музикою. Зібрати всі елементи спектаклю воедино – дуже складний етап у підготовці до дійства. На кожній репетиції діти мають відчувати себе абсолютно гармонійним єдиним цілим, творчим колективом, де від кожного залежить успіх усього задуманого.

У своїй школі В. Сухомлинський створив «Кімнату казок», де намагався створити казковий світ із таємничістю та чарівністю. Найкращі казки В. Сухомлинський знайшов у природі, серед своїх учнів.

У дитячих садках і школах завжди знайдеться можливість провести велике театральне свято, присвячене казкам В. Сухомлинського, які вчать мудрості життя, добру, любові до рідної природи та Батьківщини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5-ти томах – к. : Радянська школа, 1976-1977.
2. Сухомлинський В. О. Всі добрі люди – одна сім'я. Збірка творів – Харків : Видавничий дім «Школа», 2013. – 160 с.

3. Сухомлинський В. О. Вогнегривий коник. Казки. Притчі. Оповідання // Упорядник і передмова О. Сухомлинська. – К. : Вікар, 2008. – 200 с.
4. Сухомлинський В. О. Квітка сонця. Притчі, казки, оповідання. – Харків : Видавничий дім «Школа», 2009. – 119 с.
5. Плющик Є. В., Ямчинська Г. В. Мистецька абетка 4 клас // Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 119 с.